Irena Veisaitė uhonorowana tytułem Człowieka Pogranicza

W najbliższy czwartek (30.05) w sejneńskiej Białej Synagodze rozpoczną się dwudniowe uroczystości związane z przyznaniem Irenie Veisaitė tytułu „Człowieka Pogranicza". Na wydarzenie zaprasza Ośrodek "Pogranicze - sztuk, kultur, narodów". Początek o godz. 18.00

Obchody zainauguruje koncert fortepianowy Onutė Gražinytė (w programie m.in. Chopin, Čiurlionis, Remes, Dvarionas) oraz spotkanie wokół książki „O godne życie. Irena Veisaitė w rozmowie z Aurimasem Švedasem" (rozmowę z udziałem autorów poprowadzi Krzysztof Czyżewski).

Uroczystość nadania tytułu Człowieka Pogranicza rozpocznie się 31 maja o godzinie 18.00 w Białej Synagodze w Sejnach.

30 maja, czwartek

18:00, Biała Synagoga

„Dedykacja" - koncert fortepianowy Onutė Gražinytė. W programie m.in. Chopin, Čiurlionis, Remes, Dvarionas

31 maja, piątek

10:30, Dawna Jesziwa

Wokół książki „*O godne życie*. Irena Veisaitė w rozmowie z Aurimasem Švedasem". Spotkanie z udziałem autorów poprowadzi Krzysztof Czyżewski

18:00, Biała Synagoga

Uroczystość nadania tytułu „Człowieka Pogranicza" Irenie Veisaitė

- *Laudacja* – Krzysztof Czyżewski

- *Muzyka* – Arvo Pärt, *Für Alina* w wykonaniu Onutė Gražinytė, fortepian

- Słowo dla Człowieka Pogranicza od poprzednich laureatów: Bieta Ficowska, Tomas Venclova, Arvo Pärt

- Pieśń – Arvo Pärt, *Vater unser*

- Słowo dla laureatki od gości specjalnych:

Mindaugas Kvietkauskas – Minister Kultury Litwy, Eduardas Borisovas – Ambasador RL w Polsce, Artur Kosicki – Marszałek Województwa Podlaskiego, Bohdan Paszkowski – Wojewoda Podlaski, Vaclav Stankevič – Konsul RL w Sejnach

- Głosy o Irenie Veisaitė*:* Skirma Kondratas, Jane Kagan, Egidijus Aleksandravičius, Donatas Puslys

- Słowo od Ireny Veisaitė – Człowieka Pogranicza 2019

- Pieśń – *Mała gwiazda*, do słów Mosze Kulbaka, w wykonaniu Małgorzaty Sporek-Czyżewskiej

i Wojciecha Szroedera

- Muzyka – *Dveykus/Przylgnięcie* w wykonaniu Orkiestry Klezmerskiej Teatru Sejneńskiego

Irena Veisaitė

Irena Veisaitė urodziła się 9 stycznia 1928 roku w Kownie, w rodzinie zamożnych urzędników. W latach 1934-1941 uczęszczała do Gimnazjum im. Szolema Alejchema w Kownie. Krótko po wybuchu II wojny światowej straciła matkę i trafiła do kowieńskiego getta. Pod koniec 1943 roku przyjaciele rodziców - Juozas i Ona Strimaitisowie - odnaleźli ją w getcie, zdobyli dla niej dokumenty Ireny Treigytė, córki dyrektora gimnazjum w Mariampolu Feliksasa Treigysa, i namówili do ucieczki. Do lipca 1944 roku mieszkała w Wilnie jako Irena Treigytė. Zaopiekowali się nią tam chirurg Pranas Bagdonavičius, Marija Meškauskienė, a Stefanija Paliulytė-Ladigienė, wdowa po generale Kazysie Ladidze, która sama miała sześcioro dzieci, stała się dla mnie niej drugą matką. Wielu ludzi, którzy pomagali Irenie Veisaitė, ryzykowało życie, jak chociażby Marcelė Kubiliūtė i doktor Izidoriusa Rudaitis, ówczesny dyrektor żłobka przy ul. Subačiusa, który dał jej pracę i uratował niejedno żydowskie dziecko.

W czasie drugiej okupacji sowieckiej rozpoczęła naukę w Gimnazjum im. Salomėji Nėris, które ukończyła ze złotym medalem w roku 1947. W tym samym roku wstąpiła na Uniwersytet Wileński i zaczęła studia lituanistyczne na Wydziale Filologicznym. Rok później przeniosła się na Uniwersytet im. M. Łomonosowa w Moskwie, na kierunek germanistyka, który ukończyła w 1953 roku. W latach 1953–1997 wykładała literaturę Europy Zachodniej, literaturę niemiecką oraz historię teatru XX wieku na Uniwersytecie Pedagogicznym w Wilnie. W 1963 roku obroniła pracę doktorską na Uniwersytecie Leningradzkim. W 1965 roku uzyskała tytuł docenta, a w 1999 – profesora honorowego wileńskiego Uniwersytetu Pedagogicznego.

Od 1964 roku działała także jako krytyk teatralny. Opublikowała ponad 200 artykułów w prasie litewskiej i w innych republikach radzieckich, była współautorką podręczników szkolnych i redaktorką kilkunastu książek.

W 1990 roku, po odzyskaniu przez Litwę niepodległości, razem z profesorem Česlovasem Kudabą, założyli Open Lithuania Foundation (Atviros Lietuvos Fondas). Do 1993 roku pełniła funkcję wiceprzewodniczącej zarządu fundacji, a od 1993 do czerwca 2000 roku – jego przewodniczącej. Była członkinią wielu międzynarodowych zarządów i rad Open Society Institute (OSI) w Budapeszcie (Rady ds. Kultury i Sztuki OSI, Rady ds. Programów Edukacyjnych i Kulturalnych OSI), rady United World Colleges (Towarzystwa Szkół Zjednoczonego Świata), zarządu Litewskiego Komitetu ds. UNESCO, Młodzieżowego Centrum Pomocy Psychologicznej, pełniła funkcję rzecznika praw obywatelskich OSI, była członkinią Rady ds. Sztuki Ministerstwa Kultury Republiki Litewskiej, rady inicjatywy Wilno – Stolica Kultury 2009, przewodniczącą Litewskiego Komitetu Narodowego Towarzystwa Szkół Zjednoczonego Świata (United World Colleges), członkinią rady Centrum Kultury im. Tomasza Manna, komisji ds. nagród narodowych, komisji ds. odznaczeń państwowych i in.

Odznaczenia:

- 1995 - Krzyż IV klasy Orderu Wielkiego Księcia Giedymina

- 2006 - Medal Barbary Radziwiłłówny

- 2008 - Krzyż Honorowy Ministerstwa Oświaty i Nauki Republiki Litewskiej za wieloletnią pracę, zaangażowanie i zasługi na rzecz litewskiej oświaty i nauki

- 2012 - Medal Goethego, przyznawany przez Instytut Goethego w Weimarze, za całokształt działalności na rzecz niemiecko-litewskiej wymiany kulturalnej oraz za odwagę cywilną

- 2012 - odznaczenie Ministerstwa Kultury „Nieś swoje światło i nie przestawaj wierzyć” za pracę na rzecz dialogu społecznego, zgodnego współdziałania religii i narodów, kształtowania postaw obywatelskich i pielęgnowania wartości humanistycznych

- 2015 - Nagroda Rządu Republiki Litewskiej za działalność na rzecz kultury i sztuki

- 2018 - Krzyż Wielki Komandorski Orderu Republiki Litewskiej „Za Zasługi dla Litwy”

W 2002 roku Fundacja Sugihary „Diplomats for life” nominowała, a w 2003 roku przyznała Irenie Veisaitė tytuł Człowieka Tolerancji.